በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ሰበር ሰሚችሎት

የሰ/መ/ቁጥር 200919

ጥቅምት 01 ቀን 2014 ዓ/ም

ዳኞች ፡- ብርሀኑ አመነው

ተሾመ ሽፈራው

ሀብታሙ እርቅይሁን

ብርሀኑ መንግስቱ

ነፃነት ተገኝ

አመልካች ፡ አቶ በቀለ ድሪብሳ- ጠበቃ ዘነበ ጥላሁን ጋር ቀረቡ

ተጠሪ ፡ አቶ የምክር በሪሁን- ጠበቃ ግሩም አየለ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ አፈጻጸምን የሚመለከት ሲሆን የአፈጻጸም ክርክሩ በተጀመረበት የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች የፍርድ ባለእዳ ተጠሪ ደግሞ የፍርድ ባለመብት በመሆን ተከራክረዋል፡፡

የክርክሩን አመጣጥ ስንመለከት ተጠሪ በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 15170 አመልካችን ጨምሮ በ5 ሰዎች ላይ በቀድሞ ወረዳ 17 ቀበሌ 21 የሚገኝ የቤት ቁጥር 552 እንዲያስረክቡኝ እና ስመሀብት እንዲያዛውሩልኝ ይወሰንልኝ የሚል ክስ አቅርበው መስከረም 26 ቀን 1999 ዓ.ም. አመልካችን ጨምሮ 4 ተከሳሾች ቤቱን ለተጠሪ እንዲያስረክቡ ተወስኗል፡፡ ተጠሪም ይህንን ውሳኔ መሰረት በማድረግ በአፈጻጸም መዝገብ ቁጥር 109064 የአፈጻጸም አቤቱታ አቅርበው ቤቱን ከተረከቡ በኋላ አመልካች እና 2ኛ ተከሳሽ የነበሩት ወ/ሮ ደስታ ከፈኔ ተጠሪ ቤቱን እንዲረከቡ በተሰጠው ውሳኔ ላይ የይግባኝ ቅሬታ አቅርበው ውሳኔውን አሽረዋል፡፡ የውሳኔውን መሻር ተከትሎ አመልካች እና ባለቤታቸው ተጠሪ በአፈጻጸም

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

የተረከቡትን ቤት መልሰው እንዲያስረክቧቸው አቤቱታ አቅርበው ተጠሪ ቤቱን ለአመልካች እና ለባለቤታቸው ወ/ሮ ደስታ ከፈኔ አስረክበው አፈጻጸሙ በመጠናቀቁ የአፈጻጸም መዝገቡ ተዘግቷል፡፡ ከዚህ በኋላ ተጠሪ አጠቃላይ ይዞታዬ 391 ካ.ሜ. የነበረ ሲሆን ከዚህ ላይ ለአመልካች እና ባለቤታቸው ቤቱን ከ200 ካ.ሜ. ይዞታ ጋር ሳስረክብ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ይቀረኛል፡፡ ስለዚህ በቀሪው 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የቦሌ ክፍለ ከተማ መሬት ልማት ማኔጅመንት የይዞታ ምስክር ወረቀት አዘጋጅቶ እንዲሰጠኝ ይታዘዝልኝ በማለት በተዘጋው የአፈጻጸም መዝገብ ላይ አቤቱታ አቅርበው ፍርድ ቤቱም በተጠሪ አቤቱታ መሰረት የምስክር ወረቀት

ተዘጋጅቶ ለተጠሪ እንዲሰጥ አዟል፡፡ አመልካች በዚህ ትእዛዝ ላይ የይግባኝ ቅሬታ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ቅሬታው በፍ/ስ/ስ/ህ/ቁጥር 337 መሰረት ተቀባይነት ሳያገኝ ቀርቷል፡፡

አመልካች በ06/05/2013 ዓ.ም. የተጻፈ የሰበር ቅሬታ ያቀረቡት በስር ፍርድ ቤት በተሰጠው የአፈጻጸም ትእዛዝ ተፈጽሟል ያሉትን መሰረታዊ የህግ ስህተት ለማሳረም ሲሆን የቅሬታው ይዘት በ191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ ለተጠሪ ካርታ እንዲሰጥ ፍርድ አልተሰጠም፡፡ የአፈጻጸም ትእዛዙ ሲሰጥም አመልካች አስተያየት እንድሰጥ አልተደረገም፡፡ ይዞታው ለ15 ዓመት ግብር የገበርኩበት ስለሆነ ለተጠሪ ካርታ ተሰርቶ ይሰጥ መባሉ መሰረታዊ የህግ ስህተት ስለሆነ ሊታረም ይገባል የሚል ነው፡፡

የሰበር አጣሪ ችሎትም የአመልካችን የሰበር ቅሬታ መርምሮ የተሰጠው የአፈጻጸም ትእዛዝ ፍርዱን የተከተለ ነው አይደለም? የሚለውን ለማጣራት ያስቀርባል በማለት ተጠሪ መልስ እንዲያቀርቡ ትእዛዝ ሰጥቷል፡፡

ተጠሪም በ01/07/2013 ዓ.ም. ጽፈው ባቀረቡት መልስ የአፈጻጸም ትእዛዙ የተሰጠው በፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 15170 መስከረም 26 ቀን 1999 ዓ.ም. በተሰጠ ፍርድ መሰረት ነው፡፡ በዚህ ውሳኔ ቤት እንድረከብ የተወሰነ ቢሆንም አመልካች እና ወ/ሮ ደስታ ከፈኔ በውሳኔው ላይ የይግባኝ ቅሬታ አቅርበው የፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 25551 ቤት እንድረከብ የተሰጠውን ውሳኔ ክፍል በመሻሩ ከአመልካች እና ከባለቤታቸው በአፈጻጸም የተረከብኩትን ቤት ከ200 ካ.ሜ. ቦታ ጋር መልሼ አስረክቤአለሁ፡፡ አመልካች በውሳኔው መሰረት ሳይረከቡ የቀረ ነገር የለም፡፡ በተጨማሪም የይዞታ የምስክር ወረቀት ተሰርቶ እንዲሰጠኝ የታዘዘው በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እስከ ፌደራል ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 02371፣ 04076፣ 04952፣ 34520 እንዲሁም በፌደራል ፍርድ ቤት መዝገብ ቁጥር 09161 እና 38575 የተሰጡ ውሳኔዎች ታይተው በመሆኑ በተሰጠው የአፈጻጸም ትእዛዝ የተፈጸመ መሰረታዊ የህግ ስህተት የለም በማለት ተከራክረዋል፡፡

አመልካችም በ16/07/2013 ዓ.ም. የተጻፈ የመልስ መልስ በማቅረብ የሰበር ቅሬታቸውን አጠናክረዋል፡፡

የክርክሩ አመጣጥ ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም የግራ ቀኙን ክርክር ያስቀርባል ሲባል ከተያዘው ጭብጥ አንጻር ለቅሬታ መነሻ ከሆነው ትእዛዝ እና ከተገቢው የህግ ድንጋጌ ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምረናል፡፡

እንደመረመርነው ለቅሬታ መነሻ የሆነው የአፈጻጸም ትእዛዝ ለተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የሚመለከተው የአስተዳደር አካል የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ሰርቶ ይስጥ የሚል ነው፡፡ አመልካች ይህንን ትእዛዝ የሚቃወሙት ተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ እንዲሰራላቸው የተሰጠ ውሳኔ የለም በሚል ነው፡፡ ተጠሪ በበኩላቸው በመዝገብ ቁጥር 15170 እና በሌሎች መዝገቦች ላይ በተሰጠ ውሳኔ መሰረት የአፈጻጸም ትእዛዙ የተሰጠ መሆኑን በመግለጽ ትእዛዙ ተገቢ መሆኑን ተከራክረዋል፡፡ በመሆኑም የዚህን ችሎት ምላሽ የሚያሻው ለተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ተሰርቶ እንዲሰጣቸው የተሰጠ ፍርድ አለ ወይስ የለም? የሚለው ይሆናል፡፡

በፍርድ አፈጻጸም ጊዜ ፍርድ ቤቶች ሊያስፈጽሙ የሚገባው በተሰጠው ፍርድ መሰረት መሆን እንዳለበት የፍ/ስ/ስ/ህ/ቁጥር 378 እና ተከታይ ድንጋጌዎች ያስገነዝባሉ፡፡ በነዚህ ድንጋጌዎች አግባብ ከተዘረጋው ስርአት ውጪ የአፈጻጸም ችሎት የፍርዱን ይዘት በሚቀይር መልኩ ወይም ፍርድ ያልተሰጠበትን ነገር ማስፈፀም አይችልም፡፡ የፍርድ አፈጻጸም ስርአት አንድ ፍርድ ቤት የሰጠውን ፍርድ በራሱ አማካኝነት በህጉ የተዘረጋውን የአፈጻጸም ስርአት በመከተል ወደውጤት የሚቀይርበት በመሆኑ ፍርድ ቤቱ አፈጻጸሙ ፍርዱን የተከተለ መሆኑን የማረጋገጥ ሀላፊነት አለበት፡፡

በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታን በተመለከተ ፍርድ ተሰጥቶበታል የሚሉት አንድም በመዝገብ ቁጥር 15170 በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመስከረም 26 ቀን 1999 ዓ.ም. የተሰጠውን ፍርድ በመጥቀስ ሲሆን እኛም የዚህን ፍርድ ይዘት ተመልክተናል፡፡ የፍርዱ ይዘት ተጠሪ አመልካችን ጨምሮ በአራት ሰዎች እና በአዲስ አበባ መስተዳድር የስራ ከተማ ልማት ቢሮ ላይ በቀድሞ ወረዳ 17 ቀበሌ 21 በካርታ ቁጥር 17910 የተመዘገበውን የቤት ቁጥር 552 የሆነውን ቤት ለመረከብ እና ስመ ሀብት እንዲዛወርላቸው ክስ አቅርበው አራቱ ተከሳሾች የተጠቀሰውን ቤት ለተጠሪ እንዲያስረክቡ የተወሰነ መሆኑን ያሳያል፡፡ በዚህ ውሳኔ ላይ አመልካች እና 2ኛ ተከሳሽ የነበሩት የአመልካች ባለቤት ለፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 25551 የይግባኝ ቅሬታ አቅርበው ተጠሪ ቤት እንዲረከቡ የተሰጠው ውሳኔ መሻሩን የፍርዱ ግልባጭ የሚያመለክት ሲሆን በተጠሪም የታመነ ጉዳይ ነው፡፡ ይህም ማለት ተጠሪ በፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት መዝገብ ቁጥር 15170 በግልጽ ቤት ይረከቡ በሚል የተፈረደላቸው ፍርድ የፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 25551 በሰጠው ውሳኔ የተሻረ በመሆኑ በመዝገብ ቁጥር 15170 በፌደራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት በተሰጠ ውሳኔ መሰረት ለተጠሪ ሊፈጸምላቸው የሚችል ነገር የለም ማለት ነው፡፡ የስር የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የአፈጻጸም ትእዛዙን ሲሰጥ በምክንያትነት የጠቀሰው የተጠሪ አጠቃላይ ይዞታ 391 ካ.ሜ. ሲሆን ከዚህ ይዞታ ላይ በፍ/ስ/ስ/ህ/ቁጥር 349 መሰረት

200 ካ.ሜ. ቦታ ተቀንሶ አመልካች እና ባለቤታቸው ሲረከቡ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ለተጠሪ ይቀራል በሚል ነው። ነገር ግን ተጠሪ ክስ ያቀረቡበት የመዝገብ ቁጥር 15170 ላይ ተጠሪ ቤት እንዲረከቡ የተሰጠው ውሳኔ በተሻረበት ሁኔታ ለተጠሪ ምን ያክል ይዞታ እንደሚቀር እና በሚቀረው ይዞታ ላይ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ እንዲሰራ በአፈጻጸም ችሎት ሊታዘዝ የሚችልበት የህግ አግባብ የለም። ይህ ማለት ግን ተጠሪ ከፍርድ ቤት የአፈጻጸም ትእዛዝ ውጪ ለሚመለከተው የመንግስት አካል የይዞታ ማረጋገጫ እንዲሰጣቸው መጠየቅ አይችሉም ማለት አይደለም። ስለዚህ ተጠሪ ይዞታው ላይ በሚመለከተው የመንግስት አካል የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ እንዲሰጣቸው ከሚጠይቁ እና ይህ አካል በሚሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ካላቸው በተገቢው የህግ አግባብ አለኝ የሚሉትን መብት ክስ በማቅረብ ከሚያስከብሩ በስተቀር ተጠሪ በጠቀሱት በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 15170 ላይ የተሰጠው ውሳኔ የተሻረ በመሆኑ ለተጠሪ የይዞታ የምስክር ወረቀት እንዲሰጣቸው በማድረግ የሚፈጸም ፍርድ የለም።

ሌላው ተጠሪ ከአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እስከ ፌደራል ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 02371፣ 04076፣ 04952፣ 34520 እንዲሁም በፌደራል ፍርድ ቤት መዝገብ ቁጥር 09161 እና

38575 የተሰጡ ውሳኔዎች ታይተው ነው የአፈጻጸም ትእዛዝ የተሰጠው በማለት የሚያነሱትን ክርክር ስንመለከት በነዚህ በውሳኔዎች ላይም ቢሆን አመልካች የቤት ቁጥር 552 ን በተመለከተ ሁከት ይወገድልኝ ክስ አቅርበው ውድቅ የተደረገበት እንጂ ተጠሪ የሚገባቸው ይዞታ ምንያክል እንደሆነ ተረጋግጦ ፍርድ ያረፈበት አይደለም።

ሲጠቃለል የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ለተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ተሰርቶ እንዲሰጥ በማለት የአፈጻጸም ትእዛዝ የሰጠው ተጠሪ መብት አግኝቻለሁ የሚሉበት ቤት እንዲረከቡ የተሰጠው ውሳኔ በተሻረበት እና ተጠሪ 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ መብት ያላቸው መሆኑ ተረጋግጦ የተሰጠ ፍርድ በሌለበት በመሆኑ በፍ/ስ/ስ/ህ/ህጉ የተዘረጋውን የአፈጻጸም ስርአት የሚቃረን እና ከአፈጻጸም ችሎት ስልጣን ውጪ በመሆኑ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው። ይግባኝ ሰሚው ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ይህንን ስህተት ሳያርም መቅረቱ መሰረታዊ ህግ ስህተት በመሆኑ የሚከተለውን ውሳኔ ሰጥተናል።

<u>ውሳኔ</u>

1ኛ. የፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር109006 በ10/03/2012 ዓ.ም. እና የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 247114 በ22/04/2013 ዓ.ም. የሰጠው ትእዛዝ ተሽሯል።

2ኛ. ተጠሪ ቤት እንዲረከቡ የተሰጠው ውሳኔ በተሻረበት እና 191 ካ.ሜ. ይዞታ ላይ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ተሰርቶ እንዲሰጣቸው የተሰጠ ፍርድ በሌለበት የአፈጻጸም ትእዛዝ መሰጠቱ ተገቢ አይደለም ብለናል።

3ኛ. ይህ ውሳኔ ተጠሪ ለሚመለከተው የመንግስት አካል የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ ጥያቄ እንዳያቀርቡ የሚያግድ አይደለም።

4ኛ. በዚህ ፍርድ ቤት ለተደረገ ክርክር ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል። ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፈርማ አለበት

ማ/አ